

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului</p> <p>Parohiile cl. I. pe un an . . . . . 2000 Lei Parohiile cl. II. . . . . 1800 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . . 1500 Lei Pentru particulari . . . . . 1200 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITI PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 4000 Lei. Parohii de cl. I 2500, de cl. II 2000, de cl. III 1600. La celelalte publicații 1 cm. □ 20 Lei</p>
--	--	---

† Prof. univ. Dr. Vasile Tarnavschi.

Departa de Bucovina, pentru a cărei ridicare spirituală, a muncit peste șase decenii, departa de altarele bucovinene, pentru care a pregătit generații întregi de preoți, — s'a stins în pribegie în vârsta patriarhală de 86 ani, savantul profesor de studiul biblic și exegeza Vechiului Testament, arhipresviterul mitrofor Dr. Vasile Tarnavschi.

Care dintre foștii studenți ai vechei și vestitei Facultăți de Teologie din Cernăuți, nu poartă în suflet, figura distinsă de patriarh biblic și filosof antic, a acestui mare dascăl de Teologie ortodoxă?

Care dintre foștii lui elevi, fie din cuprinsul țării românești, fie din țările ortodoxe învecinate, nu i-a păstrat un adevărat cult și o continuă și vie admirație și recunoștință?

Era un timp când pe cerul științei ortodoxe românești, străluceau luminând depărtările, doi luceferi: Dr. Vasile Tarnavschi și Dr. Vasile Gheorghiu. Studiile lor biblice, au făcut epocă și au statornicit în știința teologică adevăruri, care nu vor putea fi niciodată contrazise, sau înlăturate.

Vasile Tarnavschi născut în anul marilor evenimente românești 1858, ca fiu al unei vechi familii preoțești din județul Suceava, și-a format personalitatea de ales preot al lui Hristos în înaltele școli teologice din țară și străinătate, pentru ca la sfârșitul veacului trecut, adică în 1900, să păsească în învățământul universitar ca docent, iar în 1906 ca profesor titular la catedra de exegeza Vechiului Testament, pe care a ilustrat-o vreme de aproape 40 ani.

În tot acest răstimp, Vasile Tarnavschi pe lângă cursurile dela Facultate, a îmbogățit literatura teologică cu opere de o covârșitoare importanță. Între lucrările din tinerețe, amintim „Der Prophet Haggai“ și „Viața Patriarhilor“, cărora le-au urmat pe rând, cele trei volume de traduceri și comentarii: Geneza (1907), Exodul (1913) și Leviticul (1923). În revista „Candela“ pe care a condus-o ca director vreme îndelungată, a publicat studii interesante ca: „Desgropările cele mai noi făcute în Palestina“; „Originea Monoteismului V. T.“; „Atacuri vechi și noi contra T. V.“; „Biblia și știința naturală“. Aproape de sfârșitul activității sale prodigioase, ne-a dăruit cele două mari opere de sinteză: „Introducerea în sf. cărți ale T. V.“ (1928) și „Arheologia biblică“ (1930). (Vezi: V. P. „Profesorul Vasile Tarnavschi“, articol omagial în rev. „Cuvântul Preoțesc, An VII, Nr. 1 din 1 Ianuarie 1940).

Toate aceste studii, sunt remarcabile prin temeinicia lor științifică și credința adâncă de care sunt pătrușe, precum și prin claritatea expunerii într'un stil arhaic și limpede.

Părintele Vasile Tarnavschi, a fost tipul savantului, dedicat exclusiv studiului, fără să râvnească alte demnități efemere și streine de atmosfera bibliotecii. El n'a slujit decât lui Dumnezeu, fie din altar, fie de pe catedră. Alte veleități n'a cunoscut. Dar tocmai această modestie, îl făcea atât de iubit și prețuit, atât de colegi, cât și de studenți.

Ofertele politice, nu l-au putut abate dela preocupările catedrei și nu s'a lăsat convertit de nici o altă ideologie decât de ideologia Bisercii.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 70 ani, profesorul Dr. Vasile Loichiță, în articolul

„Lui Vasile Tarnavschi“, publicat în numărul omagial al revistei „Candela“, scria printre altele următoarele rânduri judicioase: „In operele sale s'au așezat și s'au închis ca în adâncurile unui rezervoriu de energii acumulate, pe rând: temeinicie, exactitate, dragoste și bunătate. Timp de 30 ani, cu o diligență unică și cu o voință de fier, sufletul blând și bun ca un miez alb de pâine, în toate ipostasiile vieții acestui preot ideal al lui Dumnezeu și al său fiu al neamului, palpă din fiecare pagină a scrisului său, îngemănându-se de minune cu cel al savantului așa de riguros în scrutarea tainică a adevărului.“

Profesorul Vasile Tarnavschi, a fost un scafandru temerar în adâncurile cugetării creștine, din cari adâncuri a scos atâtea pietre prețioase.

Pentru adevărurile creștine eterne pe cari ni le-a sădit și cristalizat în sufletele noastre; pentru pilda de muncă ordonată și continuă ce ne-a dat-o; pentru osteneala și râvna care a închinat-o cu patimă cercetărilor științifice, în sfârșit pentru înaltul patriotism care l-a animat întotdeauna, — atât foștii lui elevi, cât și preoțimea ortodoxă de pe întreg cuprinsul țării, îi aduce preotului, profesorului și omului Vasile Tarnavschi, omagiu postum de recunoștință, înălțând rugă curată la Dumnezeu, duhurilor și a tot trupului, ca să-i primească sufletul, în lăcașurile sale.

A apus o stea; lumina ei însă, luminează în și va lumina mereu, cărările ortodoxiei.

Pr. Oreste Gherasim

Un preot la Culte

Ministerul Cultelor este un departament dintre cele mai importante, din guvernul Țării, unde se concentrează, se judecă și se conduc afacerile spirituale ale unui întreg popor.

Un departament de înalte și grele răspunderi...

Aici la Ministerul Cultelor se întâlnesc toate confesiunile din țară cu doleanțele lor, iar Țara noastră românească cuprinde între granițele ei și pe ortodocși, și pe rom. catolici, și pe protestanți, și pe mohamedani, și pe evrei, și pe sectarii de tot felul.

Toate confesiunile sunt adunate, astfel, sub un acoperiș, care să le fie scut tuturora.

Atitudinea Bisericii ortodoxe, este tolerantă. Ortodoxul român viețuiește alături de cetățea-

nul ce aparține altei confesiuni, fără să-i știrbească sau să-i atingă vreunul din drepturile sale de om.

Fiecare cu credința lui și cu religia lui. Ortodoxia are nestrămutata convingere, insuflată de Dumnezeu, că e deținătoarea singurului tezaur doctrinal mântuitor și cheamă la sânul ei matern pe toți oamenii.

Convertirea la ortodoxie este însă o chestiune de convingere și nu de forță.

O largă și ortodoxă toleranță trebuie să stăpânească la acest Minister, o concepție ecclesiastică trebuie impusă și introdusă în cele mai intime resorturi ale acestui departament al Statului, iar aceasta n'o putea îndeplini decât un preot ortodox.

Numirea P. C. Sale părintelui C. Burducea, în fruntea acestui departament, este un simbol și este un început.

Un simbol, pentru că P. C. Sa reprezintă, acolo sus, cu demnitate, întreaga preoțime ortodoxă română, al cărei exponent ales este.

Un început, pentru că acest departament trebuie îmbisericit, așa cum atât de frumos a spus Sanctitatea Sa Patriarhul Țării Nicodim:

„Am văzut că ați luat un colaborator al meu și l-ați făcut colaboratorul Dvoastră, în calitate de Ministru al Cultelor. Aceasta eu am interpretat-o așa: Ministerul Cultelor fiind organul de legătură dintre Stat și Biserică, ați socotit să puneți acolo un om, care să cunoască nu numai legile și regulamentele Ministerului Cultelor, ci și legile și pravilele de care se conduce Biserica, pentru ca astfel legătura dintre cele două instituții să se țină cât mai bine și mai normal, și așa trebile ambelor să se desfășoare cât mai armonios“.

Vechile litigii dintre Stat și Biserică izbucneau totdeauna dintre oameni mai mult laici în treburile ecclesiastice decât cunoscători, așa cum s'ar cuveni să fie cei chemați în fruntea acestui departament.

De astă dată însă, un preot ortodox este chemat la conducerea Ministerului Cultelor.

Nădejdea noastră este, de aceea, asemenea cu a Sanctității Sale Patriarhului Nicodim al României.

„Au fost și miniștri cari nu și-au dat osteneala să cunoască și pravilele, de care se conduce Biserica. Aceștia au socotit Ministerul Cultelor drept un organ tutelar al Bisericii, s'au amestecat în trebile ei și totdeauna au dat cu oiștea în gardul Bisericii,

din care pricină a suferit și căruța Statului și ograda Bisericii”.

Vremurile acestea însă au apus...

Prin venirea unui preot ortodox în fruntea Ministerului Cultelor avem nestrămutata convingere că o nouă epocă de înflorire pentru scumpa noastră Biserică ortodoxă românească începe.

Prof. Dr. Petru Rezuș

GRANIȚA ȘI OAMENII EI.

(Urmare din Nr 12/1945)

Generalul de divizie Moise Groza

(1848—1919)

Cuceritorul Griviței Moise Groza, născut la 2 Februarie 1844 în Obreja, înscrie încă la începutul carierei sale militare pagini de vitejie.

Incadrat ca sublocotenent în regimentul confiniar româno-bănățean Nr 13 el se distinge atât în bătălia de la Custozza din 24 Iunie 1866, cât și în cea din 16 Iulie 1866 de la Versa.

Studiile topografice, ce le face la Viena și pe teren, îi deschid intrarea în marele stat major al armatei austro-ungare.

El vrea însă să-și slujească neamul. Primește deci invitarea generalului Ion M. Florescu (1819-1893), — ministrul de război din anii 1871-1876 în cabinetul Lascar Catargi (1823-1899), iar la 1891, și prim ministru —, și intră, la 1 Ianuarie 1874, ca locotenent în armata română, abia înfiripată, a lui Vodă Carol.

După trei ani căpitanul de stat major Moise Groza fu trimis de însuși domnitorul țării în războiul pentru neatârnare (1877-1878), ca „să cârmuiască lupta, căci — bănățean fiind — mai văzuse războaie... Turcii însă erau mulți... Dar căpitanul Groza coborând pe deal ca un vârtej de vânt” — așa ne istorisește Gheorghe Coșbuc¹ — cucerește după 12 atacuri, la 27 August 1877, reduta Grivița.

E laudat prin ordin de zi pe întreaga armată² și e decorat, ca al doilea ofițer, cu „Virtu-

1. În „Războiul nostru pentru neatârnare”.

2. Ordinul de zi Nr 65 are următorul cuprins: „In ziua de 6 Septembrie (cel de al II-lea asalt al trupei române asupra Griviței Nr 2) căpitanul Moise Groza, atașat la statul major al divizei a IV-a dând probe de curaj și energie în timpul atacului, se pune la ordinea zilei pe armată.”

Acest ordin se va citi la apelul de dimineață înaintea trupelor, în toate corpurile de trupă.

Dat în tabăra de la Verbița la 10 Septembrie 1877, la marele cartier general. Comandantul armatei active, general Cernat.”

tea militară” și înaintat pe câmpul de luptă, unde la 7 Octombrie 1877 e grav rănit, maior.

După război desăvârșește lucrările de delimitare dintre România și Ungaria, începute ca ofițer austriac încă în anii 1870-1873.

La 1901 este avansat general de brigadă și repartizat pe lângă principele moștenitor Ferdinand, la comanda corpului II de armată.

Trece la pensie ca general de divizie și moare, după întregirea neamului, la 9 Aprilie 1919. E înmormântat în cimitirul eroilor din Braila.

L-am văzut la 11 Decembrie 1918 în sala tronului României mari. Încărcat de ani mulți și de slavă ostășească a ținut să fie față la înmânarea actului unirii Ardealului și Banatului său cu țara mamă, regelui întregitor. A fost cea din urmă dorință a sa.

Fiind căsătorit, la 4 Noiembrie 1874, cu fiica lui Iacob Mureșianu (1812-1887) membru onorar al Academiei române, el trimite dela Plevna „Gazetei Transilvaniei” și „Foaietii umoristice populare cu ilustrațiuni Coboșul roșu” (1875-1877) a avocatului Iosif Pușcariu (1835-1900) — tatăl profesorului Dr Sextil Pușcariu (n. la 4 Ianuarie 1877) — corespondențe verificate și de redactorul militar al lui „Augsburger Allgemeine Zeitung”, căpitanul F. Lachmann, care îi eogiază vitejia.

Vitejia, ce n'a putut fi egalată de alt ostaș în epopea războiului de independență.

Ea își așteaptă, de mult, imortalizarea în granița care l-a dat României, zidită și prin sângele său.

Căci generalul Moise Groza, eroul dela Grivița, este un simbol al luptei românești.

Dr Cornel Corneanu

Pentru o literatură sănătoasă.

Lipsa de echilibru din toate domeniile vieții a influențat în largă măsură și literatura modernă.

Nu știu, dacă un critic obiectiv ar putea să clasifice producțiile literare moderne și să le dea o direcție. Talentele literare au apărut sporadic și desorientate. Ele au fost adânc influențate de spiritul bolnav al veacului al 20-lea.

Biserica s'a trezit amenințată de o avalanșă uriașă de scrieri cu caracter pornografic și imoral. Condeii creiază caractere josnice

și scandalizatoare, iar lumea înghite scrierile izvorite dintr'o lume a tuturor stupidităților, târîndu-se pe nesimțite în albia mocirlei moderne. Puținele elemente creștine, cari au ieșit pe câmpul literar, rămânând pe linia clasicismului nostru sănătos din trecut, au fost întunecate de masa mare a scrierilor cu fond bolnav.

Tiparnițele Bisericii noastre au scos la iveală lucrări frumoase și demne cu substrat strict teologic, dar ele au fost cetite doar de specialiști și studenți, însă marea masă a credincioșilor a rămas să se îmbete mai departe de duhul omorîtor de suflete, ce izvoarește dintr'o literatură lipsită de duh creștin. Rare sunt exemplarele cu caracter literar, din care să transpire pe nesimțite mireasma dragostei pentru Hristos.

Lumea modernă e dornică de viață și o caută peste tot, să-i soarbă întreg conținutul. Spiritul modern, atât de simțitor dorește producții literare, din cari să soarbă viață intensă și aceasta nu o află în scrieri cu caracter de duritate și de logică rațională. Acestea sunt bune pentru lumea care se îndeletnicește cu subtilitățile logicii raționale, pentru lumea științei. Marea masă însă, dorind viață, o ia așa cum o găsește și știm cum și unde o găsește. E nevoie de multă viață în scrieri, pentru a produce viață. A sunat ceasul, când Biserica trebuie să-și spună mai cu tărie cuvântul în această privință și să ceară dela scriitorii noștri creștini de astăzi, să se străduiască a face din producțiile lor literare adevărate izvoare de viață creștină, la care să se adape întreaga lume, dornică de un misticism adânc. Creștinismul este principiu de viață, de aceea este necesar, să ne aducem mai des amînte de inimă și să-i dăm hrana necesară. Amvonul se dovedește a fi neîndestulător pentru acest scop înalt, căci există atîta lume, care nu vine la biserică. Scriitorii, cari încearcă să-și facă drum în literatură, inspirându-se din tot ce am avut și avem mai sănătos ca biserică și ca neam, trebuie încurajați și ajutați. Trebuie făcuți să înțeleagă, că în spatele lor stă Biserica și-i susține cu întreaga-i comoară de har. Talentele literare engleze și-au înțeles rolul în mijlocul haosului spiritual, pe care-l trăiește omenirea.

Iată ce spune scriitoarea Florence L' Barclay în prefața romanului „Mătâniile“:

„Scopul, pe care l-am urmărit întotdeauna a fost, să nu scriu niciodată un singur rând care ar putea îndemna pe cineva la păcat sau ar arunca un stigmat de rușine asupra

cuiva; să nu descriu niciodată un caracter care ar putea întina idealurile personajilor, cu care celitorul va face cunoștință în cărțile mele“.

În lume sunt atâtea păcate, încât nu mai este nevoie de talentul și imaginația unui scriitor, ca să sporească numărul lor.

Pămîntul este plin de nenumărate caractere josnice, detractate și morbide, de aceea nu văd motivul, pentru care artistul și-ar pune imaginația la contribuție, pentru ca să inventeze altele noi și să le introducă în viața oamenilor, care poate au suflete curate; mai ales când astfel de specimene sunt în mod peremptoriu eliminate din viața de toate zilele.

Un mare savant și scriitor francez spune că „Singura scuză a fanteziei este faptul că știe creia viață, o viață mult mai frumoasă decât cea reală.“

Sfântul Pavel a spus undeva: „Oriunde vei găsi oameni cumsecade, oriunde vei fi întâmpinat cu vorbe bune și oriunde vei găsi obiceiuri sănătoase, să-ți aduci cu plăcere aminte de ele“.

Iată ideile sănătoase, cari ar trebui să stea și la baza literaturii noastre moderne, dacă vrem o însănătoșire a vieții sociale și un echilibru mintal în creerul bolnav al omului modern. Bisericii îi revine primul rol de a lupta pentru o literatură sănătoasă și moralizatoare, pentru o literatură din care să transpire viață creștină. Să nu întrelăsăm deci de a pune la contribuție toate puterile noastre spirituale pentru acest scop înalt: o literatură sănătoasă.

Pr. Dlm. D. Popescu

Din filosofia pastorației ortodoxe.*

I. Unitatea Pastorației.

Nu este nimic mai înfricoșător, dar, în acelaș timp mai sublim și mai fericit decât slujirea pastorală.

Prin păstorii pămîntești, la fel și prin cei cerești, Domnul paște turma Sa, ducându-o la limanul cel fin al mîntuirii: atît pe cei credincioși, cît și pe cei care încă n'au venit în staulul Lui.

Ca urmare, adevărata pastorație este viața lui Hristos ce continuă în lume: „Tu ești preot în veac după rînduiala lui Melhisedec“.

* Prelucrare după arhimandritul Ioan Șahovscoy.

Oricât de mulți păstori ar fi pe pământ sau în ceruri, întotdeauna rămâne un singur Păstor Neschimbat; la fel — oricât de multe biserici ar fi în lume, rămâne numai una singură: Biserica cea Ortodoxă, care drept mărește pe Hristos și întru Care nu este slăbiciune, sau prihană.

De aceea, păstor pe pământ, precum și în ceruri, poate fi numai acela care cunoaște pe Unicul Păstor. „Domnul este Păstorul meu și eu nu voi duce lipsă de nimic. El mă paște în pășuni verzi și mă duce la ape de odihnă; îmi întărește sufletul meu și mă povățuește pe cărări drepte, din pricina Numelui Său. Chiar dacă ar fi să umblu prin valea umbrei morții, nu mă tem de nici un rău, căci Tu ești cu mine” (Psalm 22, 1—5).

„Iată mă voi îngriji eu însumi de oile mele, zice Domnul, și le voi cerceta. Cum își cercetează un păstor turma când este în mijlocul oilor sale împrăștiate, așa îmi voi cerceta. Eu oile și le voi strânge din toate locurile pe unde au fost risipite în ziua plină de nori și negură... Le voi paște pe o pășune bună și stâna lor va fi pe munții cei înalți ai lui Israil; acolo se vor odihni într'un staul plăcut și vor avea pășuni grase pe munții lui Israil. Eu însumi voi paște oile; Eu le voi duce la odihnă, zice Domnul Dumnezeu. Voi căuta pe cea pierdută, voi aduce înapoi pe cea rătăcită, voi lega pe cea rănită și voi întări pe cea slabă, dar voi păzi pe cea plină de vlagă; le voi paște după dreptate” (Iezechiel 34, 11—16).

Din cele de mai sus rezultă că poate fi păstor și să conducă oamenii la viața de mântuire numai acela care cunoaște pe Păstor și pe care Păstorul îl cunoaște. „Eu sunt Păstorul cel bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele mă cunosc pe Mine” (Ioan 10, 14). Aceasta este prima și cea mai de seamă condițiune de a fi păstor.

Dacă părea, sau pare și acum atât de adesea, că poporul „n'are Păstor” pe pământ, aceasta înseamnă că păstorii de lângă popor, ori nu se observă din pricina inactivității, ori poporul îi respinge... din cauza relei activități — rămâne totuși El Păstor.

„Oile Mele ascultă de glasul Meu și Eu le cunosc pe ele și ele vin după Mine” — acesta este raportul dintre Păstor și oile din staulul Lui.

Mai sunt și oi nu din staulul Lui, și mai sunt din alt staul. „Mai am și alte oi care nu sunt din staulul acesta și trebuie să le aduc și pe acelea și de glasul Meu asculta-vor și va

fi o turmă și un Păstor” (Ioan 10, 16). Sunt oi care încă nu umblă după Păstor, nu aparțin încă staulului Lui vizibil, totuși ele sunt oile Lui. Aceasta poate fi o mângâiere pentru toți acei cari au grijă de soarta oamenilor și de sufletele cari nu se află în „ograda” Bisericii: acum unii nu se află în „ograda” (nu sunt în ortodoxie sau poate nici în creștinism), însă toți acei care trăiesc cu duhul sutașului Corneliu vor veni la El și vor sta la picioarele Lui; alții însă, cari se află în „ograda” văzută a Bisericii Apostolești pot fi izgoniți precum au fost izgoniți fariseii (din cauza mândriei) și saduchei (din cauza necredinții).

Pe baza acestor principii putem distinge pastorația adevărată de cea falsă; despre aceasta însă în numărul viitor.

Preot Boris Răduleanu

Păcatul și iertarea.

Încă dela creațiune, omul a fost chemat prin glasul atotputernic al lui Dumnezeu la sfințenie, la curățenie și la dreptate.

Dar din nefericire el n'a ascultat de porunca dată și astfel căzând în păcat a ajuns în slujba satanei, a duhului celui rău.

Din rădăcina cea veninoasă a păcatului original, a crescut un copac mare, puternic și îngrozitor, care și-a dezvoltat ramurile în toate părțile, dărând fructele sale tuturor; din aceste fructe au mâncat toți oamenii și cu acestea și-au otrăvit trupurile și sângele.

Cine ar fi în stare să spună îndeajuns, cum s'a lătit păcatul peste suprafața pământului și ce durere a cauzat pretutindenea?

Păcatul s'a incuibat în colibele săracilor și pe lângă nenorocirea dinafară le-a adus și ruina dinlăuntru; a străbătut și în palatele clasei nobile cu scop ca acolo strălucirea dinafară să-l aducă în contrast cu disperarea dinlăuntru, pentru că păcatul și conștiința păcatului cuprinde sufletul întreg, predomină și sgudue tot trupul.

Vremea și spațiul în zadar se încearcă să-l vindece. „Non est pax in ossibus eorum”.

De aici reese, că unii, apăsăți prea tare de un păcat greu și-au luat viața, cugetând, că odata cu viața se va stânge și conștiința păcătoasă.

Observăm dar, chiar și la popoarele vechi, că, sufletele îngreunate cu păcatul, simțeau nevoia de a împăca pe Dumnezeu pe care l-a învățat.

Jertile săngeroase îndatinate atât la Iudei, cât și la păgâni, n'au avut în vedere altceva, decât scopul împăcării omului cu Creatorul.

Dar la întrebarea, cum putem noi dobândi iertarea păcatelor, chiar și filosoful cel mare al Grecilor, Socrate, n'a putut răspunde mai mult decât, că nu poate cuprinde cu mintea cum se poate uni slava nesfârșită a lui Dumnezeu cu starea păcătoasă a omului, sau cum se poate îndrepta nelegiuirea înfăptuită.

Așa că în viața omenească s'a deschis adâncul fără fund al păcatului și al conștiinței păcătoase neliniștite. Inșă nu numai atât, ci a fost și o altă adâncime cu mult mai mare decât prima, milostivirea lui Dumnezeu acea nemărginită și atotputernică. Din această adâncime a ieșit făgduința mângâitoare: „Mângâiați-vă cei slabi de inimă, cu cugetul întăriți-vă și nu vă temeți; iată Dumnezeul nostru cu judecată răsplătește și va răsplăti. Acela va veni și ne va mântui pre noi. Atunci se vor deschide ochii orbilor și urechile surzilor vor auzi“ (Isaia 35, 4-5). Și într'adevăr, când a venit plinirea vremii, însuși Dumnezeu, a venit în lume, luând trup omenesc, ca să fie lumii de mântuire.

Ceiace n'au putut săvârși jertfele Vechiului Testament și mijloacele de curățire ale păgânilor, aceea a săvârșit cu mult mai mult jertfa sângeroasă a lui Iisus Hristos și anume: Iisus Hristos ca un miel nevinovat, ca Dumnezeu Om, a luat asupra Lui toate păcatele lumii și pentru aceasta a murit cu moartea cea mai grozavă pe cruce.

După cum zice și sf. Ioan Gură de Aur: „In trei forme: în forma mulțumirii, fiindcă prin aceasta ne mântuim de pedeapsa păcatului, în forma răscumpărării, fiindcă printr'aceasta ne mântuim de legătura păcatului, în forma jertfei, fiindcă prin aceasta ne împăcăm cu Dumnezeu“.

Pe muntele Golgota Dumnezeu Omul a strigat îmbucurătorul cuvânt „Săvârșitu-s'a“. Acest cuvânt pătrunzător a sguudit din temelie inimile privitorilor, iar Apostolului i-a deschis o ocazie bucuroasă de predică.

„Unde s'a înmulțit păcatul, acolo se varsă din belșug darul“. Dragostea aceasta, ștergerea aceasta a zapisului acuzator, curățirea aceasta prin cel mai scump sânge, cu un cuvânt Evanghelia aceasta, vestea aceasta bună, tot din puterea aceasta însuflată de Mântuitorul, trebuie de vestit la toată făptura, ca fiecare păcătos să poată zice cu dragoste „Cine e acela, care să ne pedepsescă?“ Iisus Hristos a murit și a mijlocit și va mijloci pentru noi. Și pentru ca omul cu inima înfrânată să fie sigur despre întrebuintărea și lucrarea acestei Evanghelii, Mântuitorul a lăsat Bisericii Sale, trei taine sfinte: botezul, pocăința și cuminecătura, pentru ca prin acestea tot păcătosul să se curățească.

Tot despre aceasta a vorbit și Petru apostolul în predica sa către întreg poporul din Ierusalim: „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare din voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi darul Sfântului Duh“ (Fap. Ap. 2, 38).

Tot despre aceasta vorbește și sf. Ioan Evanghelistul în prima sa epistolă când zice: „Fii mei, acestea scriu vouă, ca să nu păcătuiți, și de va păcătui cineva avem la Tatăl un Mijlocitor pe Iisus Hristos Cel neprihănit“ (Ioan 2, 1).

Iată dar, din aceste texte reese că, orice păcătos, dacă aleargă cu credință la Biserica Domnului, cere la preot mijlocire prin mărturisire, prin rugăciunea preotului care are puterea de a lega și deslega, dacă credinciosul a auzit sentința preotului „te iert și te desleg de toate păcatele tale“, să fie sigur că i-s'a iertat și deslegat orice vinovăție, atât pe pământ cât și în cer.

Ierom. Epifanie

Din cele trecute veacuri

— Însemnări de pe cărțile vechi —

de Dr. DIMITRIE CIOLOCA

VI

„Am văzut acest Ciasoslov în Târnova în 31 Ianuarie 1843. După eșirea dela sfânta iutrenie în școală.

Gheorghie Cimponeriu¹
parohul și localnic Director a Târnovei.²

Au scris cu mână de țărănă, mâna va putrezii, iară scrisoarea în veci va trăi, și de mulți care sânt, și de următori încă să va cetii.“

„În anu 1848 sau început sfada maghiari cu Ferdinant, și ghermani cu Români“.

„Revoluția maghiari cu Ferdinant împărat robotul jos au picat.“

„În anu 1856 atâta au fost fânu de scump, cu 80 f v. v. *Stinsimul*, rachia cu 8 f k: m:³, cucuruzul cu 8 f v: v:

Sjm Ioann.“

„Și în anu 1858 au fost foamete mare cucuruzu cu 13 fl. Răchitova 1866.“

1. tatăl toșului consilier la Curtea de apel din Budapesta Manasie Cimponeriu.

2. Comună fruntașă lângă Reșița.

3. Konventions Münze.

„În 1874 în 1874 în 3 maiu Viner Sâ(m)-betă au nins atâtă mare, care 3 zile nu sau luvat⁴ și bruma au picat și nau remas nici o po(a)mă care peduri Eagozile⁵ nu ese.

Simu Ioan.“

„Batrin am fost 73 ani kind am scris.

Ioan Simul:

52 ani învățetor.“

„În 1874 în 1. 2. martie au fost fortunie de neaoa cu vânt, au omețit, 3 șuc mare au fost. 1875 au nins 4 șuc, în zioa paștilor Nemțești au umblat cu saina prin Oravița așa frig au fost.“

„Ioan Simu sau născut în anul 1808 (?) în luna lu Iulie nopca la 2 ciasuri după mezunopți.“

XVII.

1854—1857.

Următoarele însemnări se cuprind într'un Liturgier tipărit la 1746 în București:

„Scriu eu cel din jos iscălit spre vecinica pomenire, că în luna lui Fevruarie în 26-lea mau făcut Diacon, iară Preoția am căpătato în 1-a Martie în Anul 1842, și mau sfințit drept-credinciosul Episcop ai Verșetului Iosiv Raiacici, și parohia am primito în 1-a Maiu dela Dl. Namesnic Gavril Iancovici, parohul Caransebeșului, prin D. protopresbiter al Carans. Lazar Radac. în Buchin în 20-lea fevruarie 843. Atanasie Bonna. Adm. Buchini.“

„Scriu spre aducerea aminte precum în 24-lea Martie 1854 au început zidirea Bisearicii cei nouă, și peatra cea dintâiu sau pus prin mine preotul Atanasie Bonna, paroh Buchin, și precum mâna va putrăzi, iar scrisoarea în veac să va pomeni. În Buchin 29-lea Martie 1854, Atanasie Bona paroh Buchinului.“

„Precum și sfânta cruce sau sfințit și sau pus în 10-lea Oct. 1854. Sau sfințit prin mine Atanasie Bona și prin preotul Gheorghii Uzonii din Cârpa, și au fost de față Cin(stiții) Domni ai cumpânii Căpitan de Saracin, și Dl. Oberlont de Marianați.

Iară sfânta Bisearică sau sfințit prin Domnul prota Gavril Iancovici al Caransebeșului,

4. luat.

5. lagod (slav) = dud.

Gheorghii Andreiovici paroh Carans(ebeș). Gheorghii Petrovici paroh Zăgujeni; Ioan Mihailovici adm Poianei, Nicolae Andreovici adm. Caransebeș, Ilia Crâstoi adm. Petroșniței, și prin Domniul Cumpânii de Saracin și D. oberlaintnant de Marianați. Sau sfințit în 9-lea septemvrie anul 1855 într'o Vineri pre hramul Nașterea Născăt. Marii. Scrisam spre vecinica pomenire precum mâna mea va putrăzi, iar scrisoarea în veac să va pomenii! Buchin în 25 lea Sept. 1855. Atanasii Bona paroh Buchini.“

„Pentru ținerea aminte că în Anul 1857 în ziua de Sfintele Paști am săvârșit sfânta Liturghie cu preotul Nicolae Daia din Delinești. Mâna va putrăzi, iară scrisoarea va rămânea.

Scrisam eu preotul cel sus iscălit în Buchin în 17-lea Aprilie 1857.“

XVIII.

1866.

În biblioteca profesorală a Academiei Teologice din loc se află înregistrat, sub Nr. 581—III A 14, un Ceasoslov, tipărit în Buda la 1811. Cartea are format 8°, și se estinde pe 147 foi.

După însemnările de mai la vale se pare că a fost exemplarul cunoscutului pictor Trifon Achimescu din Caransebeș, dela care va fi ajuns în numita bibliotecă.

În epoca de accelerată revenire la vechea față a limbii și cugetării românești, nu rare sunt cazurile, când bărbați de seamă spontan se angajau la contribuții prețioase întru revendicarea locului și numelui în mijlocul popoarelor culte. Toată lumea privea timpul acela de „acum ori niciodată“. Înaintașii noștri nu se mai mulțumeau numai cu atributul de *român*, ci căutau, prin luptă pe teren național și cultural, să se învrednicească de cel de „naționalist“.

Lupta în această direcție, la nici un caz dirijată, ci spontană, instinctivă, s'a început prin a delătura cuvintele străine, mai întâiu din cântările bisericesti, mai apoi din cărțile rituale.

Pentru întreg Bănatul centrele de luptă erau: Caransebeșul, Logojul și Timișoara. Cu toată încăpăținarea ierarhiei sârbești, căreia eram înglobați noi, Românii, ceice numeric întrecem cu sute de mii pe credincioșii acelei biserici, părinții noștri nu băteau în retragere, ba nu odată s'a ajuns până la cuite între ambele părți beligerante, ori, în cazul cel mai bun, la denunțarea „recalcitranților“ înaintea forului suprem militar din Timișoara.

Voiu înfățișa aceste lupte, la timpul său, într'un articol aparte.

Drept dovadă de o râvnă și răbdare extraordinară întru a contribui în Caransebeș, la marea operă de purificare a limbei românești, de către pictorul Trifon Achimescu, ne servește înlocuirea, în Ceasoslov, a fiecărui cuvânt de origine străină, cu echivalentul românesc. Iată cum a procedat Achimescu: cu o bucățică de hârtie albă, de dimensiunea cuvântului străin, acoperia acel cuvânt, iar pe hârtia albă scria cuvântul românesc. Exemple: pravoslavnic = dreptcredincios, troiță = treime, slavă = mărire, blagoslovește = binecuvântă, etc.

Nu am numărat hârtiuțele, dar ne putem imagina, că într'o carte rituală de 294 de pagini, câte cuvinte cu sunet străin se pot cuprinde!

Iată acum însemnarea lui Achimescu, scrisă cu litere latine:

„Din Orariulu acesta Sau cureșitu (cit. curățit) 1 oră (cit. întâia oară) Cuvintele Slaviene, prin yiosu (cit. jos) 'nsemnatulu, avându mare iubire de cureșirea *Limbei Românești*; carele încă și dragoste ne hoterită avându către națiunesi; vru a nu se mai îpedeca bietulu rumân cu limba, în cuvinte fără care pote se nu fie în limbai.

Caransebesiu 21 Fauru 1866.

Trifon Achimescu
Pictoru român
și naționalistu.“

Încheiu această primă serie de însemnări, culese din cărți vechi, ce, cu puține excepții, constituie colecția mea.

Voiu reveni cu altele, aflate în cărți achiziționate în timpul mai recent, cărora le voiu mai adăoga și pe celece mi-se vor trimite, în același scop, de către posesorii de astfel de piese, doritori de a vedea scoase la lumină lucruri și întâmplări adeseori de cea mai mare însemnătate pentru înaintașii lor în familie, pentru averile lor, precum și pentru biserica și școala comunei și pentru locuitorii ei.

Destilator (căzan) de aramă, pentru țuică, capacitatea 70 litri, în stare perfectă, de vânzare.

Informațiuni la **Toma Bojin, Caransebeș, Strada Curescu Nr. 8.**

INFORMAȚII

Predică. Duminică în 1 Aprilie a. c., predică în biserica noastră catedrală Păr. Prot. Isaia Suru.

Parastas. Din inițiativa societăților patriotice și de binefacere din orașul nostru, Duminică 18 Martie a. c., după sf. Liturghie, s'a săvârșit parastas întru pomenirea eroilor căzuți pentru eliberarea Ardealului de Nord.

Păr. T. Roșca, a făcut apoteoza eroilor, cari se jertfesc pentru o lume mai bună.

Prefect nou. Dl ing. N. Dimitrievici a fost numit prefect al județului Severin.^f

Ceai dansant. Cetim spre surprinderea noastră, în ziarul Drapelul din Logoj dela 18 III a. c., că din inițiativa Apărării Patriotice din Logoj, Comitetul constituit pentru organizarea săptămânei armatei, a hotărît să aibă Joi 22 Martie a. c. un ceai dansant. Oare acel comitet, în care sunt și preoți, nu știe, că ziua aleasă este în prima săptămână a Postului Paștilor și că vechile datine creștine ar trebui respectate? Vremurile sunt prea grele pentru a se jigni cu dansuri sentimentul religios al poporului.

Prizonieri români. Aflăm din ziarul Graiul nou, că în lagărul de prizonieri No. 50 din Uniunea Sovietică se află și următorii prizonieri români din Eparhia noastră: Șenca Mihai din Cornutel, Miu Pavel din Comoriște, Dumitru George din Sichevița.

Cuc. preoți sunt rugați a încunoștiința familiile numiților prizonieri.

Duminica ortodoxiei. Duminică în 25 Martie va servi P. Sf. Sa Păr. Episcop Veniamin.

După sf. Liturghie, în sala Cinematografului Comunal se va desfășura următorul program:

1. „Cât de mărit e Domnul“ de Bortniansky, cor executat de Gimnaziul de Fete sub conducerea dnei prof. F. Hernea.

2. Cuvânt ocazional și premierea elevilor dela Liceul Traian Doda și Școala Normală, pentru cele mai bune lucrări tratând subiectul „Învierea Domnului“.

3. „Iisus prunc“ de Ceaikovsky, cor executat de Gimnaziul de Fete, sub conducerea dnei prof. F. Hernea.

4. „Iisus“, poezie de L. Costin, recitată de elevul V. Nacu cl. VII.

5. „Doamne, Doamne“, priceasnă executată de corul Școlii Normale.

6. „Acestea zice Domnul“, de S. Drăgoi, cântat de elevul Voin Nicolae cl. VIII Șc. Normală, cu acompaniament de harmoniu și violă.

7. „Buna Vestire“, versuri de elevul Const. Jubarian cl. VII lic. Traian Doda, recitate de autor.

8. „Lăsați copiii să vină la mine“, de T. Popovici, concert religios, executat de corul liceului Traian Doda și al Gimnaziului de Fete, sub conducerea dlui prof. D. Cuzma.

Preacuc. protopopi sunt poștiți, ca până mai târziu la 15 Aprilie a. c. să înainteze toate datele statistice necesare pentru ADUNAREA EPARHIALĂ.